

פרשת בשלח

כי בא סוס פרעה ברכבו ובפרשיו בים וישב ה' עליהם את מי הים ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים (טו, יט)

המפרשים נתחבטו מאוד בהסבר הפסוק הזה. הרי האריכה התורה בפירוש כל סדר קריעת ים סוף, הטבעת המצרים, והליכת בני ישראל ביבשה, אח"כ נכתבה השירה ששרו בני ישראל לאחר הניסים הללו, ומהו שחוזר כאן הפסוק לאחר השירה, וכותב שוב את אותם הדברים שנכתבו כבר קודם.

וכתב הרמב"ן שפסוק זה הסבר הוא ונתינת טעם לכך שאמרו בני ישראל את השירה, רק מפני שהיתה הטבעת המצרים ביום ההוא שעברו בני ישראל ביבשה ולא למחרת, לכן אמרו בני ישראל את השירה. עכת"ד.

דברי הרמב"ן הללו טעונים הסבר, מדוע היתה השירה תלויה בזה שהטבעת המצרים נעשתה באותו יום שעברו בני ישראל את הים, ולמה אם היו המצרים טובעים בים למחרת לא היו בני ישראל אומרים שירה.

דברי הרמב"ן הללו יתפרש היטב לפי מה שאמר ר' חיים הלוי זצ"ל, שאפי' אם יהיה לאדם בטחון גמור שיעשה לו נס אינו יכול לומר שירה, עד שיעשה הנס בפועל, וביאר העמק ברכה את דבריו, ששירה היא תוצאה של שני דברים, הודאה על הנס, והכרה בגבורותיו של הקב"ה, ובאמת להודות להקב"ה אפשר גם אם ברור לו שיעשה לו נס אף קודם שנעשה הנס בפועל, משום שהודאה בלב היא, ומשברור לו שיעשה לו נס ולבו מלא הודאה להקב"ה כבר יכול להודות. אבל הכרה בגבורת הקב"ה אינה אלא משיעשה הנס בפועל, דלא בלב תליא מילתא, אלא במה שרואה ומכיר בניסי ה'.

והנה הנצי"ב בעמק שאלה (שאילתא כו') כתב שחלוק דין שירה מן התורה, כגון זה שאמרו בני ישראל על הים, משירה שתקנו חכמים כגון קריאת המגילה, ששירה מן התורה אינה אלא לאלה שנעשה להם הנס, ובשעה שנעשה הנס, אבל לאחר זמן וק"ו לדורות אין דין שירה מן התורה, ומדברי חכמים שירה נאמרת לדורות ואפי' לאחרים ואפילו שלא בשעת הנס, ולכן קריאת המגילה נתקנה לדורות.

בדברים אלה, ניתן לבאר היטב דברי הרמב"ן, דכל שירת בני ישראל על הים, היתה רק לאחר שנתמלאו שני דברים הנ"ל, לאחר שנתמלאו הודאה להקב"ה שנבקע להם הים וניצלו, ולאחר שהכירו גבורות השם היא הטבעת המצרים בים, דלשירה בעיני הודאה, והכרה בגבורות השם, וכ"ז דווקא משנעשו שני ניסים הללו יחד, אבל אם היו טובעים המצרים למחרת שוב לא היה להם לומר שירה, דההודאה להקב"ה היתה ביום האתמול, ושירה מן התורה הרי צריכה להאמר בשעת הנס דוקא.

מקור: רינת יצחק